

застосуванням примусових заходів, то поняття «захист» навряд чи може використовуватися при характеристиці діяльності правозахисних (неурядових) організацій, оскільки використання примусу є прерогативою виключно держави та державних правоохоронних органів.

В той же час, більшість дослідників схильні сприймати поліцію як «силове відомство» і прагнуть до того, щоб перетворити її в «службу», що сприйнятлива до потреб населення й безпосередньо підзвітна йому. Суспільство очікує, що працівники поліції будуть приділяти підвищену увагу причинам і попередженню злочинності, а не заходам, прийнятим після скоєння злочинів. У цьому контексті, мова йде про «партнерську модель» взаємодії поліції та громадськості. Таке тлумачення взаємодії громадян та поліції не зовсім правильне, адже називаючи їх «партнерами», ми вкладаємо зміст поняття рівноправність та відокремленість. У такому разі виходить «партнери, однак кожний з власними інтересами». Тому поліція повинна служити своєму народові, а не бути його «партнером», бо саме думка населення є найбільш об'єктивною оцінкою діяльності правоохоронної системи в цілому.

Таким чином, правоохоронна функція держави полягає в діалектичній охороні прав та свобод громадян і водночас їхньому обмеженні (за Т. Гоббсом), а також вона передбачає попередження можливих порушень права, усунення причин, що їх породжують, створення заходів, що сприяють нормальному процесу його реалізації, не забуваючи при цьому основну мету існування правоохоронних органів – служити своєму народові, заради досягнення загального блага.

Одержано 12.10.2017

УДК 340.1

Дмитро Вікторович СЛИНЬКО,

*професор кафедри теорії та історії держави
і права факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7960-615X>

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА

Удосконалення процесуальних норм права набуває сьогодні актуального науково-практичного значення. У зв'язку з цим

питання співвідношення матеріального та процесуального права і, відповідно, ознак, що характеризують процесуальні галузі права, також має значущий характер. Розгляд матеріальних галузей права суто у якості змісту, а процесуальних суто у якості форми є недоцільним, оскільки тягне за собою відмову визнання за ними самостійності та не дасть змоги встановити відмінності між матеріальним та процесуальним правом. Призначення галузей процесуального права в системі права України полягає у забезпеченні практичного втілення приписів матеріально-правових норм в життя суспільства і держави. Право не може регулювати суспільні відносини без процесуальних галузей права, норми яких виступають механізмом реалізації матеріальних норм і мають власний предмет і метод правового регулювання. Вагомою є взаємообумовленість матеріальних і процесуальних галузей. Норми, закріплені у галузях матеріального права, втрачають своє значення, не маючи механізму реалізації – норм, які закріплені у процесуальних галузях права, оскільки стає відсутнім практичний вплив на суспільні відносини, котрі потребують правового регулювання. У свою чергу норми процесуальних галузей права не існують самостійно, без норм матеріальних галузей, адже спрямовані на втілення в життя нормативних приписів, закріплених у матеріальних нормах.

Галузь права є категорією історичною, оскільки виникнення тих чи інших галузей права об'єктивно обумовлене і пояснюється природою самої системи права. Виникнення і формування галузей права взагалі і процесуальних галузей зокрема, відбувається під впливом як об'єктивних так і суб'єктивних чинників. До об'єктивних чинників слід віднести ступінь розвитку, своєрідність відносин, наявність правових норм, що їх регулюють, до суб'єктивних – волю законодавця, спрямовану на встановлення чи зміну форм правозастосовної діяльності, рівень правової свідомості суб'єктів законодавчої діяльності тощо

Дослідження поняття та ознак процесуальних галузей права дозволить визначити їх місце в системі права України. Це, у свою чергу, дасть змогу у певній мірі підвищити ефективність правового регулювання, уникнути помилок у правотворчій та запобігти їм у правозастосовній діяльності.

Галузь права – це значна, центральна ланка системи права. Вона є самостійним, юридично своєрідним підрозділом системи права, до складу якої входить сукупність однорідних правових норм, спрямованих на регулювання певної сфери суспільних

відносин. На думку Ю.А.Задорожного, галузь права виступає структурним елементом системи права всіх держав, що входять до романо-германської правової сім'ї. Вчений зазначає, що галузева диференціація права є тією рисою романо-германської правової сім'ї, яка надає їй специфічних та характерних ознак. Галузь права характеризується особливими ознаками – це її структурні особливості, специфічний предмет правового регулювання, юридична своєрідність галузі (особливий юридичний режим).

С. С. Алексєєв вважає, що галузь права представляє собою реально відособлений, самостійний, суверенний, відносно замкнений підрозділ структури права. Спільність норм, що становлять галузь права, характеризується юридичною цілісністю, тобто таким ступенем її внутрішньої організації, єдності її інститутів, коли вона виступає перед іншими галузями як єдине, неподільне ціле. Структурні особливості галузі права виражаються також у тому, що кожна галузь права має «своє законодавство», як правило, самостійні кодекси або інші кодифіковані законодавчі акти.

За допомогою характерних ознак галузі процесуального права відмежовуються в структурі права, обумовлюється їх самостійність, визначається їх місце в системі права. До цих ознак ми пропонуємо віднести наступні: 1) особливість матеріально-правових відносин, розвиток і здійснення яких опосередковується процесуальними галузями; 2) специфічність призначення матеріально-правових норм, які реалізуються за допомогою процесуальних галузей; 3) цілі та завдання процесуальних галузей; 4) особливість процесуальної діяльності; 5) характер індивідуально-конкретних справ, що вирішуються.

На підставі проведеного аналізу ознак, характерних для процесуальних галузей права, маємо підстави констатувати, що дані галузі виступають самостійною структурою, самостійним блоком в системі права і виконують відповідну службову роль.

Як уже відзначалося, діяльність органів держави, посадових осіб, усіх вповноважених суб'єктів з вирішення і усунення правових аномалій та впорядкування процедури здійснення прав та обов'язків сторін є особливо складною формою діяльності у сфері правозастосування – процесуальною діяльністю.

Процесуальна діяльність (процес) як правове явище виникає історично внаслідок необхідності соціальної практики усунути конфлікти у суспільстві, захистити права і свободи та забезпечити виконання обов'язків, тобто здійснити індивідуальне правове регулювання, застосувавши правові норми до конкретного

життєвого випадку. Таким чином забезпечується відносна стабільність окремих сторін існуючого суспільно-політичного устрою. Дана діяльність юрисдикційних та інших органів влади з врегулювання суспільних відносин, маючи велику соціальну значущість, здійснюється в чітко встановленому нормами порядку. Відповідно, ці норми права наділені загальними ознаками та у структурі права об'єднуються у самостійні утворення – процесуальні галузі права.

Пропонуємо наступне визначення галузі процесуального права. Це система процесуальних норм, спрямованих на регулювання певної сфери суспільних відносин, пов'язаної із впорядкуванням процедури захисту, відновлення у разі потреби і здійснення прав та виконання обов'язків сторін, вирішення і усунення правових аномалій, за допомогою специфічних методів правового регулювання.

Одержано 12.10.2017

УДК 342.97

Соломія Едуардівна СМОЛЯРЧУК,

курсант 1 курсу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФУНКЦІОНАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕТИКО-МОРАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Вступаючи до лав Національної поліції України, майбутній поліцейський зобов'язується служити своїй Батьківщині, народові України та кожній людині зокрема. Він жертвує найдорожчим, що в нього є – власним життям, заради захисту прав і свобод людини і громадянина, а також таких ідеалів як правопорядок, демократія, торжество закону і свобода.

Функції держави не є сталими, вони постійно змінюються, еволюціонують. В такому разі працівники Національної поліції України поряд із виконанням правоохоронної функції держави, яка найчастіше асоціюється із боротьбою зі злочинністю, повинні виконувати сервісну функцію поліції, яка на сьогоднішній день визнана пріоритетною у діяльності Національної поліції України. Девіз вітчизняної поліції – «служити і захищати». Тому головна сутність сервісної функції поліції полягає передусім у служінні кожній людині, з метою завоювання довіри українського народу.